

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

MATTEO STRUKUL
GIACOMO
CASANOVA
SONATA INIMILOR FRÂNTE

Traducere din italiană și note de
GABRIELA LUNGU

HUMANITAS
fiction

Silviei... și iubitului meu Veneto

Prima parte
IUBIREA
(iunie – iulie 1755)

Jocul spânzuratului

Leul înaripat de o parte. San Teodoro de cealaltă.

Mulțimea urlă dezlănțuită. O maree dezordonată și plină de furie în care plutesc chipuri murdare și mizerabile, fețe pe care se lăfăie schimonoseli și râsete batjocoritoare, ochi machiați și nasuri albe de pudră. Neguțători, căldărari, hangii și parfumieri, servitoare și valeți, curve, signori bogați și dame cu pielea albă, apoi din nou sărăntoci, măcelari, ba chiar și copii; toți identici, de data asta, toți pregătiți să nu piardă nici măcar o clipă din jocul acela macabru și irezistibil.

Condamnatul se afla în fața lor. În picioare, pe platforma de lemn.

Cineva își ridică pumnii spre cer, altcineva își strigă scârba.

Stoluri albe de pescăruși țipau litanii încâlcite deasupra spânzurătorii. Se bucurau pentru prânzul ce avea să vină, pentru gușa plină cu ceea ce va deveni omul: gunoi și rahat.

Condamnatul avea ochii ieșiți din orbite, lacrimile-i șiroiau pe obraji și-i udau fața murdară de mucii și noroi. În spatele său, gondolele dansau macabre în bazinul de la San Marco; în dreapta lui, dincolo de mulțimea urlătoare, se vedeau arcadele albe ale Palatului Ducal.

Soarele primăvărat se leagănă distrat, colorându-se în portocaliu, ca să se scufunde apoi în lagună, incendiind-o ca pe o ambră lichidă. Condamnatul își întoarse privirile într-o parte. Pe o masă mizerabilă văzu lighenașul de metal, în care se afla cleștele maroniu, șiroind de sânge. În lichidul roșu pluteau niște dinți.

Ai lui.

Ar fi vrut să scuipe. Dar gura-i rămânea sigilată într-o sferă moale de carne, în timp ce limba se întindea disperată spre găurile lăsate de caninii smulși.

Frica îi devora sufletul. Voia să urle, dar aerul i se terminase de câtăva vreme. În locul său, o piatră dură îi înăbușea respirația.

Brațul ciung pulsă furios. Durerea iradia în valuri, sfâșindu-i carnea ca niște harpoane, de la încheietura mâinii până la umăr, și apoi în tot corpul.

Când îi tăiaseră mâna, un bărbier împreună cu zbirii îi înfășuraseră ceea ce mai rămăsese din braț într-o bășică de porc, ca să nu-l lase să moară din cauza hemoragiei.

Cel puțin nu imediat.

Lașul îl trăgea nerăbdător deasupra cefei, părând să-i aducă aminte de ce va urma. Îi văzu pe Inchizitorii de Stat cum se uită la el în tăcere, de pe platforma îmbrăcată în negru. Aveau buzele sigilate și ochii strânși, semănând cu niște răni făcute cu cuțitul.

Îl fixau disprețuitor, ca niște păsări de rău augur.

Torțe, vase pline cu jărat și mănunchiuri de lumânări atingeau cu limbile lor stacojii atmosfera care devenea tot mai întunecată sub arămiul apusului de soare.

Inchizitorul Roșu își aplecă fruntea în semn de aprobare.

Ridică mâna.

Călăul începu să împingă drugul de lemn.

Mulțimea izbucni într-un urlet de bucurie.

Condamnatul auzi roțile scârțâind sinistru și scandând clipele morții sale.

Funia se întinse. Condamnatul nu mai reuși să se sprijine pe scândurile platformei.

Nodul îi tăie respirația. Picioarele se zbatură în gol.

În timp ce în fața ochilor săi lumea se transforma într-un car naval al morții, își duse mâna întregă la funie. Dădu drumul unui răcnet surd. Își văzu ciotul în bășica de porc agitându-se în aer, ca și cum ar fi fost al altcuiva.

Urcând către cer, tras de funie, tot corpul lui se agită disperat, încercând să pună din nou picioarele jos.

Vârfurile cizmelor sale dansară în aer.

Ultimele spasme îl făcură să tremure.

Simți mirosul putred al lagunei intrându-i pentru ultima oară în nări, dar era prea târziu. Veneția tocmai îi scosese viața din trup și acum stătea acolo, ca o curvă ce era, privindu-l cum agonizează, sorbindu-i ultimele clipe.

Până când rămase atârnat, nemișcat, cu ochii sticloși.

Spânzurat.

În Piața San Marco.

Întoarcerea la Veneția

Părul lung, ca smoala, îi cădea pe față în șuvițe dezordonate și lucitoare. Ochii, ascunși în parte de o șuviță rebelă, se scăldau într-o insolentă culoare acvamarin și indicau o energie ieșită din comun. Un zâmbet alb îi tăia fața, în timp ce stătea așezat comod la o masă simplă, din lemn.

Se juca cu un *gato*, un pahar de sticlă, nehotărât dacă să guste vinul Malvasia deschis la culoare care tocmai îi fusese turnat.

Situată în cartierul San Polo, în apropiere de Rialto, Cantina Do Mori nu era cu siguranță cel mai bun *bacaro*¹ din Veneția, dimpotrivă, avea o faimă foarte proastă, frecventată cum era de neghiobi și aventurieri de cea mai mizerabilă specie. Era însă crâșma cea mai veche din oraș, și cu un lucru erau toți de acord: aici se serveau cele mai bune vinuri din Serenissima. *Gato de' vin* de la Do Mori n-avea egal.

În plus, mai era ceva ce o făcea unică: se bucura de două providențiale intrări, una din strada Do Mori, cealaltă din strada Galeazza. Și, deoarece Casanova era omul care era, o dublă intrare, sau, mai bine zis, o dublă ieșire era cel mai bun lucru pe care-l putea cere unui *bacaro*.

Două butoaie din lemn pe post de mese, câteva scaune de paie și o tejghea lungă de stejar mobilau un loc simplu și comod, care reflecta cât se poate de exact caracterul crâșmarului, Marco Spinazzi, un bărbat zdravăn, cu un aer dur și părul prins

1. Crâșmă (dialect venețian).

într-o coadă de culoarea smoalei, care părea ieșit din cambuza unei corăbii de pirați.

Dar, în după-amiaza aceea, clienții de la Do Mori vor avea cu totul alte subiecte despre care să vorbească, în afară de calitatea vinului sau de nenorocirile care păreau să fi împins Veneția în perioada cea mai întunecată și mai complexă a extraordinarei sale istorii.

Asta deoarece, era cât se poate de clar, câțiva dintre ei îl cunoșteau după faimă pe bărbatul cu părul lung care intrase de curând și care, iată, se hotărâse să ducă paharul de vin la gură.

Și tocmai pentru că-l știau după faimă, erau și conștienți de faptul că întoarcerea lui putea aduce doar ghinion.

Cineva, nevăzut, îi aruncă o privire strâmbă.

Era îmbrăcat cu o splendidă redingotă ruginie, purtată peste o vestă elegantă și o cămașă dantelată cu mânecile bufante. În picioare avea o pereche de cizme de piele lucioasă. Fără perucă, își purta părul strâns cu o panglică neagră de catifea.

Aventurier, seducător, spadasin și cabalist, bărbatul acela se simțea ca peștele în apă printre provocări și dueluri, vicii și înșelătorii. Numele său era sinonim cu necazul și, dacă-ți încrucișai prea mult privirea cu el, acest lucru putea să-ți fie fatal.

Dacă mușteriii cârciumii ar fi știut ce-i aștepta în scurt timp, s-ar fi împrăștiat cât ai zice pește.

Dar nu fu așa. Ceea ce se întâmplă fu doar din vina destinului potrivit și a singurei ființe care ar fi putut să-l întrecă, în materie de ghinion, pe acel campion absolut.

Ființa respectivă era o femeie.

Una de o mare frumusețe.

Când intră, fu ca și cum dintr-odată ar fi început să bată vântul. Frumusețea ei era atât de bătătoare la ochi, încât părea obraznică, de parcă s-ar fi amuzat să-i sfideze pe cei din jur. Era îmbrăcată cu o rochie verde-smarald, care-i scotea în evidență, prin contrast, splendidul păr castaniu, strâns într-o pieptănătură sofisticată, dar în același timp discretă, care-i sublinia reflexele ciocolatii. Buzele pline și roșii păreau în mod natural

întinse de un zâmbet, iar privirea demonstra o șiretenie vioaie, care o făcea imediat ademenitoare.

Crășmarul ridică o clipă ochii spre tavan, presimțind apropierea unui val de necazuri.

Care nu se lăsă așteptat.

Un bărbat cu perucă albă și privirea arogantă, care de câtăva vreme discuta cu doi amici, nu se putu abține să nu spulbere vraja aceea. Făcând-o bucățele.

— Deci nu toți clienții sunt slugi sau pierde-vară, nu-i așa, Marco? spuse, făcându-i cu ochiul, cu un aer complice, crășmarului, care avu grijă să nu-i răspundă.

Apoi, încurajat de tăcerea lui, bărbatul continuă:

— Doamna mea, sunt cavalerul Andrea Zanon și vă rog să mă considerați deja umilul vostru servitor. De orice veți avea nevoie, vă implor, nu ezitați să cereți.

Femeia îl săgetă cu o privire scânteietoare, ca și cum s-ar fi așteptat la o asemenea întâmpinare. Apoi, în tăcere, se uită la ceilalți clienți ai cârciumii, fulgerându-i cu ochii ei cenușii. În cele din urmă răspunse.

— Gentile cavaler, mă numesc Gretchen Fassnauer și mă aflu în slujba contesei Margarethe von Steinberg. Caut o persoană cu care doamna mea ar vrea să schimbe câteva vorbe.

Cuvintele se legănară pe notele languroase ale vocii ei răgușite și dezvălură o foarte bună italiană, cu un puternic accent austriac.

Zanon tuși nervos și se îndreptă spre ea, umflându-și pieptul.

— O, dar ce veste minunată! spuse în zeflema. Atunci, dacă-mi pot permite un sfat, aș sugera să căutăm împreună această persoană. Veneția e un asemenea labirint, încât o femeie elegantă, dar care nu cunoaște bine orașul, riscă să înnebunească fără un ghid.

Deși cavalerul făcea tot ce-i stătea în putință ca să pară amabil și grijuliu, tonul vocii îi era neplăcut și plin de ipocrizie. Femeia păru să nu bage de seamă și zâmbi.

— Mulțumesc, spuse cu o ușoară malițiozitate, dar eu știu foarte bine unde să caut.

Zanon se prefăcu că nu aude și, într-un mod vulgar, se apropie de ea.

Clienții din *bacaro* rămaseră în așteptare, impresionați de apariția lui Gretchen, un eveniment tot atât de bizar, pe cât de rar; niciodată, dar chiar niciodată Cantina Do Mori n-ar fi putut fi un loc potrivit grațiilor unei dame. Și străină, pe deasupra! Și totuși, în ciuda etichetei și a conveniențelor, era exact ce se întâmpla în momentul acela. Conștienți de extravaganța situației, păreau să-și țină cu toții răsuflarea, ca să vadă în ce fel se va termina, ca și cum cavalerul Zanon, în încercarea aceea grosolană de apropiere, ar fi reflectat de fapt o dorință generală.

Singurul care nu părea impresionat de scenă era gentilomul cu părul lung și negru. Era pe punctul să-și termine paharul de vin, savurându-i aroma fără să se grăbească, pentru că vinul reprezenta pentru el o plăcere deosebită. Zâmbi doar.

— S-auzim deci, o zori Zanon, cine-i persoana care să merite atențiile voastre și ale contesei?

Și încă o dată în vocea sa răsună o notă batjocoritoare, amestecată cu o nerăbdare prost ascunsă. După care, își așază obraznic mâna moale și umflată pe cea minunată a ei. Îngenunche și, ducând-o la buze, sărută pielea de alabastru mai mult decât ar fi fost permis.

De data asta, Gretchen nu zâmbi. Vru să-și tragă mâna, dar nu reuși; Zanon o strângea de încheietură. Și începea s-o doară.

— Curaj, amicii mei, spuse cavalerul, adresându-se celor doi tovarăși ai săi. De ce n-o învățăm pe această drăgălașă doamnă arta de a umbla pe străzile Veneției?

Cei doi izbucniră într-un hohot de râs vulgar.

Gretchen, evident deranjată, lăsă să-i scape o privire disprețuitoare.

— Lăsați-mă în pace! exclamă. Îl caut pe *signor* Giacomo Casanova, n-am venit pentru voi! Știu sigur că aş putea să-l găsesc aici.

Zanon înțepeni. Numele îi era cunoscut și nu făcea parte dintre cele care puteau fi pronunțate cu inima ușoară.

Ca și cum n-ar fi așteptat altceva, gentilomul cu părul lung și negru puse jos paharul și se ridică de pe scaun. După care se îndreptă spre Zanon, apostrofându-l amuzat.

— Domnule, vă sfătuiesc să lăsați mâna fetei.

Lui Zanon nu-i veni să-și creadă urechilor. Cine era mai-mușoiul ăsta care credea că poate să-i spună lui ce să facă?

— Și dacă nu?

— O să vedeți imediat.

— Sunt la dispoz...

Zanon nu reuși să termine propoziția.

Bărbatul cu părul negru îl lovi în plină figură. Cavalerul simți mâna înmănușată biciuindu-i obrazul. Lovitura îl îndoii spre spate.

Chiar înainte de a înțelege ce se întâmplă, un pumn dat într-o manieră impecabilă și eficace îi atinsese ficatul, întorcându-i mațele pe dos. Zanon se aplecă din nou, de data asta înainte. Simți în gură gustul amar al bilei. Abia avu timp să observe vârfurile lucioase ale cizmelor agresorului, când furia aia îl înșfăcă de gât și-i izbi capul de unul dintre butoaiile din cârciumă, aruncând în aer tot ce se afla pe el.

Pahare, ulcele și sticle căzură pe jos, cu un zăngănit teribil de lut și cristale.

Zanon îmbăloșă lemnul, în timp ce cu mâna stângă încerca să se agațe de aer. În cele din urmă, își mânji manșetele albe de dăra lichidă amestecată cu sânge pe care o lăsase pe butoi, înainte de a se prăbuși la pământ.

Bărbatul cu părul negru zâmbi și făcu o plecăciune impecabilă.

— Giacomo Casanova, doamna mea, spuse uitându-se fix în ochii de culoarea perlei ai fetei, la dispoziția voastră.

Gretchen tocmai își dusese mâna la gura ei frumoasă, oprindu-și cu greu un mic strigăt de uimire, când cei doi tovarăși ai cavalerului se ridicară.

În cârciumă era cât pe-aici să se producă un adevărat haos.

Marco Spinazzi nu intenționa să mai aștepte mult, la urma urmelor cârciuma era a lui și nu putea să-i lase să o facă praf

și pulbere. Un minut în plus ar fi putut însemna greșeala secolului.

— *Siori, ve prego, 'andè fora a litigar*¹, abia apucă el să spună. Prea târziu.

Unul dintre cei doi amici spărsese o sticlă de marginea teighelei și acum o învârtea în aer ca pe un cuțit ascuțit, cu vârful zimțat și transparent gata să muște carnea; celălalt își înșfăcase bastonul de plimbare și, scoțându-i husa, dăduse la iveală o spadă cu lama lucitoare.

Se apropiau scrâșnind din dinți, ca niște animale de pradă. Giacomo Casanova nu se tulbură câtuși de puțin.

Îi zâmbi lui Gretchen.

— Sunteți amabilă să mă scuzați o clipă, șopti.

Și spunând asta se întoarse. Înaintă spre cei doi bărbați aflați în fața lui; de pe unul din butoaie luă cu mâna dreaptă o ulcea de lut, iar cu stânga, o furculiță.

1. Domnilor, vă rog, mergeți afară să vă certați (dialect venețian).

Inchizitorul de Stat

Scrinul magnific care era Palatul Ducal închidea în el alfa și omega vieții politice venețiene, amestecând într-un *unicum* limba precisă a guvernului și a ordinii cu aceea îmbârligată a celor care ar fi fost gata să facă orice, numai să urce pereții abrupti ai carierei și ai profitului personal. Inima sa dublă, sculptată în ideal și corodată de accidental, părea să se dezvăluie în umbre afumate către sfârșitul zilei, când torțele și felinarele sclipeau în jur ca niște ochi infernali.

Leul înaripat al Sfântului Marco părea pus de pază la palat. Globurile de lumină proiectau stropi roșu-carmin pe impunătoare colonadă și pe eleganta galerie elevată, grație cărora plăcile de marmură alb-roșu ale fațadei păreau și mai fascinante. Crenelurile cu cuspide se înșirau zvelte și uimitoare de-a lungul celor două laturi principale: una care dădea spre Piața San Marco, cealaltă, spre faleză.

Singur, în austeră sală a Inchizitorilor de Stat, la etajul al doilea al palatului, Pietro Garzoni tocmai termina de scris o scrisoare.

Stătea țeapăn și drept pe un scaun din lemn sculptat, cu coatele sprijinite pe un birou elegant. Peruca pudrată cu argint și redingota neagră, cu ceaprazuri aurii, îl făceau să semene cu un cioclu; ochii alungiți, hrăpăreți și expresia nemiloasă a gurii indicau un caracter inflexibil și o voință de fier.

Mirosul de ceară al lumânărilor umplea camera, în timp ce lumina slabă atenua doar în parte senzația lugubră și severă a mobilelor și a pereților acoperiți în întregime cu lambriuri din lemn de lariță, închis la culoare.

Inchizitorul de Stat semnă scrisoarea, caligrafiată cu litere înghesuite, trădând nervozitate. Așteptă să se usuce cerneala și suflă pe foaie, scuturând-o apoi, ca să se zvânte mai repede. Apoi vârî scrisoarea în plic. Luă lumânarea și topi ceara de sigiliu. Așteptă să curgă, densă și roșie, pe foaia de hârtie. După aceea puse sigiliul. Suspină, dând plicul la o parte și lăsându-l să alunece pe lemnul lucios al marelui birou.

În spatele lui, primele stele de pe cer erau înrămate de ferestrele care dădeau spre grădină.

Bătu plictisit darabana pe mahanul biroului, apoi înhăță clopoțelul, ca și cum ar fi vrut să-l facă bucăți, și-l scutură cu putere.

În câteva clipe apăru valetul său personal. Garzoni îi indică plicul. Omul îl luă și se opri.

— Ce mai e? bombăni inchizitorul deranjat.

— Excelență, murmură valetul cu o voce șovăitoare, ce părea pe punctul să se frângă, un bărbat întreabă de Domnia Voastră, zice că se numește Zago. Susține că are vești pe care trebuie să vi le comunice cu extremă urgență.

Zago, desigur, piaza aia rea, se gândi inchizitorul. Suspină. Cu toate defectele lui, era unul dintre oamenii în care putea avea cea mai mare încredere.

— Spune-i să intre, răcni, ce mai aștepți?

Și făcu un gest furios, ca și cum ar fi vrut să-l dea afară pe valet cât mai repede.

Retrăgându-se, omul se risipi în plecăciuni, murmurând de mai multe ori cuvântul „Excelență“, până când ajunse la ușă și o închise în fața sa.

Garzoni își lărgi puțin gulerul și-și duse mâinile la față, închizând ochii și cufundându-se într-un moment de liniște. Dacă Zago hotărâse să-i facă o vizită, înseamnă că se întâmplase ceva important.

Se auziră bătăi în ușă.

— Intră! strigă.

Ușa se deschise și Zago își făcu apariția.

Avea părul lung și blond, atât de murdar, încât părea făcut din fire galbene de iarbă udă. Era strâns într-o coadă, dar o

șuviță soioasă îi alunecase pe față, până la gulerul jegos al cămășii. Ochii haini, de un albastru turcoaz, nasul subțire și gura cu dinți negri și stricați erau tot ce fața lui oferea interlocutorului.

Garzoni trebui să facă apel la toată puterea sa de autocontrol pentru a reuși să tolereze o asemenea delăsare. De câte ori îl vedea pe bărbatul acesta i se întorcea stomacul pe dos. Își reținu cu greu un icnet de vomă și-și impuse să fie calm, pentru că, în ciuda aspectului său, idiotul din fața lui valora greutatea sa în aur.

— Al început el, Zago... Deci, ce vești îmi aduceți?

Omul păru să se gândească o clipă, își scărpină pielea palidă, de culoarea cheagului de lapte, apoi pronunță cu greu două cuvinte, de parcă i-ar fi fost smulse cu forța.

— Nu bune.

Inchizitorul de Stat își ridică privirea-n tavan, sperând să găsească acolo ajutor. Irișii săi mari, castanii, plutiră lichizi, vrăjiți de măreția și gloria *Întoarcerii fiului rătăcitor* de Tintoretto, cu grădina verde în fundal, figurile bucuroase, tatăl îmbrățișându-și fiul, totul prins într-o ramă aurită, octogonală.

Dar, oricât ar fi fost de minunat, nici măcar tabloul acela nu-l putea apăra de angoasa pe care cuvintele lui Zago o desenaseră în aer.

Își întoarse privirea spre scursura aia de om.

— Vorbiți, deci, îl încurajă.

— Excelența Voastră n-o să fie mulțumit, continuă Zago, încăpățânându-se parcă să nu lămurească nimic.

Garzoni fierbea de nerăbdare și furie.

— Ei bine, ce altceva poate fi mai rău? Credeți cu adevărat că mă puteți impresiona? Mai mult decât au făcut-o deja veștile care sosesc din lumea largă?

După salva aceasta de întrebări, inchizitorul își trase suflul, apoi continuă, enumerând multele nenorociri care-i făceau viața amară.

— Austria și Franța par destinate unei noi, dar dificile alianțe, contele von Kaunitz face totul pentru a favoriza ruptura lui Ludovic al XV-lea de Frederic al II-lea. Pe de altă parte,

Cuprins

Prima parte IUBIREA

1. Jocul spânzuratului	9
2. Întoarcerea la Veneția	12
3. Inchizitorul de Stat	18
4. Contesa	26
5. Zago	33
6. Pânza destinului	37
7. Francesca	39
8. Un bal mascat	45
9. Pregătiri	50
10. Cei Zece	54
11. Petrecerea	60
12. Diavol și cobalt	64
13. Un tânăr impertinent	69
14. Prima scrisoare	73
15. Rușine	80
16. Răspunsul	85
17. Către un duel	90
18. Leagăn de emoții	94
19. În amurg	99
20. Jocul	103
21. San Marco	106

Partea a doua CONDAMNAREA

22. Coșmarul	113
23. Cobe	117

24. Jucării stricate.	121
25. Interogatoriul.	125
26. Goldoni la teatru	131
27. Investigație.	137
28. O uneltire periculoasă	142
29. Implicațiile unui pariu	147
30. Chin și dorință.	151
31. Sărutări și umbre	156
32. Magazia	160
33. Zori de speranță.	164
34. Amărăciune	168
35. Noaptea le surăde ticăloșilor.	172
36. Întâlnirea	178
37. Capitulara.	181
38. Acuzații	187
39. Noapte de plumb.	195
40. Gretchen	199
41. Esența însăși a răului	202

Partea a treia
RĂZBUNAREA

42. Chilia.	211
43. Discuție despre politică	215
44. Închisoarea Piombi.	220
45. Disperarea	224
46. Revelații	227
47. Planul.	231
48. Fuga.	240
49. Precauții.	246
50. Palatul Ducal	249
51. Santa Maria del Rosario	254
52. Hanul <i>Alle Campane</i>	258
53. Drumul spre Treviso	262

Partea a patra
SPIONUL

54. Bolzano	271
55. Ultimele cuvinte.	275

56. Fără milă	278
57. Când totul pare pierdut	281

EPILOG

58. Ungaria	285
Nota autorului	293